

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 1

2018

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

**УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ
КОНТЕКСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 1

Мелітополь – 2018

УДК 821.161.2 (062.552)

У45

Друкується за рішенням Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 5 від 30.10.2018 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – Солоненко А.М., доктор біологічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Члени редколегії:

Шарова Т.М. – кандидат філологічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Деркачова О.С. – доктор філологічних наук, професор, Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника;

Ляшчинська О.О. – доктор філологічних наук, професор, Гомельський державний університет імені Ф. Скорини (Республіка Білорусь);

Москальова Л.Ю. – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького;

Мальцева І.А. – доктор біологічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького;

Землянська А.В. – кандидат філологічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького;

Шаров С.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.

У 45 Українська література в загальноєвропейському контексті: Збірник наукових праць. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. – Випуск 1. – 312 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції з міжнародною участю, присвячені актуальним проблемам і перспективам розвитку вітчизняної та зарубіжної літератури, їх взаємозв'язку і взаємовпливам, а також методик навчання літератури й мови в закладах середньої, профільної та вищої освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та студентам-філологам.

ISBN 978-617-7566-46-4

УДК 821.161.2 (062.552)
© Автори публікацій, 2018

ЗМІСТ

<i>Алексєєва Г.В.</i> АВТОРСЬКА СВІДОМІСТЬ ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЇЇ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	7
<i>Атрошенко Г. І., Негуляєва О.С.</i> АСПЕКТИ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПОЕЗІЇ, ПРИЗНАЧЕНОЇ ДЛЯ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ	11
<i>Атрошенко Г.І., Сажко У.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕТРОСПЕКЦІЇ ВІДОБРАЖЕННЯ ГЕРОЇЧНОГО МИНУЛОГО НАРОДУ В РОМАНІ У ВІРШАХ «ІВАН СІРКО» МИКОЛИ ТЮТЮННИКА	16
<i>Батанцева Т.А.</i> «СІРКОВА ОДІССЕЯ»: МІСТИЧНИЙ МОТИВ ДРУЖБИ ЗІ ЗВІРОМ У ПОДОРОЖІ В РОМАНІ МИКОЛИ ТЮТЮННИКА «ІВАН СІРКО»	20
<i>Бєбешко Л.В.</i> ТРАНСГРЕСИВНИЙ ХАРАКТЕР ОБРАЗУ ВОВКА В НОВЕЛІ А. ЛЮБЧЕНКА «КРОВ»	25
<i>Воїнава А.М.</i> ЛЕКСИЧНІ АСАБЛІВАСЦІ ПЕРАКЛАДУ РАННІХ ВЕРШАЎ Т.ШАЎЧЭНКІ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ	29
<i>Гавриш Г.І.</i> ХУДОЖНЯ МОДЕЛЬ ВІЙНИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ АВТОРСЬКОЇ РЕЦЕПЦІЇ	33
<i>Гайдіна С.О.</i> ТВОРЧА ПОЗИЦІЯ І. МАСЛОВА: РЕАЛІСТИЧНЕ ВІДТВОРЕННЯ ТОГОЧАСНОЇ ДІЙСНОСТІ	37
<i>Георгієва А.С.</i> ХУДОЖНЯ ОРИГІНАЛЬНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНОГО ДОРОБКУ Б. ЛЕПКОГО	42
<i>Горбач Н.В.</i> ТРАГЕДІЯ ГОЛОКОСТУ В ПОВІСТІ О. ДУЧИМІНСЬКОЇ «ЕТІ»	47
<i>Дєрвішева Л.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ХАРАКТЕРОТВОРЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ І. ФРАНКА «НЕ СПИТАВШИ БРОДУ» .	51
<i>Дєрkachова О.С.</i> (НЕ) СМАКИ НЕБА ТА ЗЕМЛІ У ЛІРИЦІ БОГДАНА ТОМЕНЧУКА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «РАНКОВЕ МІСТО ПІЗНІХ ЛІХТАРІВ»)	54
<i>Єрмоленко С.І., Іщук Г.В.</i> СПЕЦИФІКА ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (на матеріалі прози Юрія Андруховича)	66
<i>Єрмоленко С.І., Каспер І.О.</i> ЗАПЕРЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	71
<i>Єрмоленко С.І., Черних О.В.</i> ВОКАТИВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (на матеріалі прози Оксани Забужко)	77

<i>Землянська А.В., Чимиркова О.І.</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ОСМИСЛЕННЯ ПОСТАТЕЙ КЛАСИКІВ У ЗБІРЦІ ЕСЕ ЄВГЕНА БАРАНА «ШОКОЛАДНА УКРАЇНА»	81
<i>Зотова В.Г., Гурдуз К.О., Носенко О.О.</i> РОМАН СТЕПАНА ПРОЦЮКА «ІНФЕКЦІЯ»: ПОЕТИКАЛЬНІ МАРКЕРИ	86
<i>Зотова В.Г., Черненко А.В.</i> ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ПОШУКІВ ЛЮДИНИ У РОМАНІ П. КОЕЛЬО «АЛХІМІК» І ПОВІСТІ В.ЧЕМЕРИСА «АРАВІЙСЬКА ПУСТЕЛЯ»	97
<i>Зотова В.Г.</i> РОМАН ОЛЕГА ГОНЧАРЕНКА «Я ПРОШУ ВАС – ЖИВІТЬ!»: ПОШУКИ ХУДОЖНЬОЇ ФОРМИ	101
<i>Зотова В.Г., Ємельянова Д.О.</i> ХУДОЖНЯ ПРОЕКЦІЯ МЕЖ І СТАНІВ У НОВЕЛІСТИЧНИХ ХРОНОТОПАХ Г. КОСИНКИ	106
<i>Зотова В.Г., Пітель Т.О.</i> КОМПОЗИЦІЙНІ ПРИЙОМИ РОЗКРИТТЯ АВТОРСЬКОГО ЗАДУМУ У РОМАНІ Р. ІВАНИЧУКА «ЖУРАВЛИНИЙ КРИК»	111
<i>Кириченко В.І.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕПІСТОЛЯРНОЇ ТРАДИЦІЇ	115
<i>Кобилко Н.А.</i> ОБРАЗИ-СИМВОЛИ В ДИЛОГІЇ В. ЗЕМЛЯКА «ЛЕБЕДИНА ЗГРАЯ» ТА «ЗЕЛЕНІ МЛИНИ»	119
<i>Коваленко А.С.</i> ТЕМАТИКО-ПРОБЛЕМАТИЧНІ ВЕКТОРИ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ С. ЖАДАНА «МЕСОПОТАМІЯ»	123
<i>Козій О.Б.</i> ФРОЙДІВСЬКІ «Я» І «ВОНО» У ТВОРАХ В.ВИННИЧЕНКА ТА Р.-Л.СТІВЕНСОНА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЗРІЗ	127
<i>Копейцева Л.П., Груба О.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ МІФОТВОРЧОЇ МОДЕЛІ Р. ІВАНИЧУКА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ	132
<i>Копейцева Л.П., Єгорова Ю.М.</i> МОВА РОМАНІВ Р. ІВАНИЧУКА У ПАРАДИГМІ ПОЕТИКИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	139
<i>Копейцева Л.П., Лохматова С.Ю.</i> ФЕМІНІСТИЧНІ МОТИВИ У ЗБІРКАХ ПОЕЗІЙ ГАЛИНИ ТАРАСЮК	145
<i>Копейцева Л.П., Маковська А.О.</i> НОВЕЛІСТИКА ГАЛИНИ ТАРАСЮК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО НАРАТИВУ	151
<i>Корівчак Л.Д.</i> ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНА СПОРІДНЕНІСТЬ ТВОРІВ Г.СКОВОРОДИ ТА М. ЧЕРНЯВСЬКОГО	156
<i>Кузьменко В.О.</i> ГРИГІР ТЮТЮННИК – МАЛЯР КРИШТАЛЕВОЇ ПРАВДИ	164
<i>Куст Т.С.</i> ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ М.ГОГОЛЯ І ЙОГО ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ	168

<i>Лагода А.В.</i> ІМАГОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОМАНУ С. ПИРКАЛО «НЕ ДУМАЙ ПРО ЧЕРВОНЕ»	172
<i>Личковська І.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТІВ У РОМАНІ І. ФРАНКА «БОРИСЛАВ СМІЄТЬСЯ».....	176
<i>Ляшчынская В.А., Язерская А.В.</i> ФРАЗЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОВЕ ПАЭМЫ «ТАРАС НА ПАРНАСЕ»	180
<i>Ляшчынская В.А.</i> МЕСЦА І РОЛЯ АНАМАСТЫЧНАЙ ЛЕКСІКІ ў ПАЭТЫЧНЫМ ТВОРЫ.....	185
<i>Мажара Н.С.</i> ОЗНАКИ ЖАНРОВОГО ЗМІШУВАННЯ У МЕМУАРНОМУ ТЕКСТІ	192
<i>Мельниченко Т.М., Шарова Т.М.</i> ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЗОВОЇ ТВОРЧОСТІ К.ГОРДІЄНКА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «ЧУЖУ НИВУ ЖАЛА»)	196
<i>Миронюк Л. В., Полковникова С.М.</i> МОДЕЛЮВАННЯ ОБРАЗУ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО В РОМАНІ У ВІРШАХ «БЕРЕСТЕЧКО» Л. КОСТЕНКО	200
<i>Мірошниченко В.С.</i> ДЕКІЛЬКА ГРАФІЧНИХ ВТРУЧАНЬ	204
<i>Міц К.С.</i> ПОЕТИКАЛЬНИЙ ДИСКУРС: НАУКОВА РЕЦЕПЦІЯ І СТРАТЕГІЯ	208
<i>Міюц А.С.</i> ПОЕТИКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ Б. ЛЕПКОГО	212
<i>Немченко І.В.</i> ПОЕТИКА «ЗАДРОТЯНСЬКОЇ» ЛІРИКИ АНДРІЯ ЛЕГОТА	217
<i>Нечит А.А.</i> КОЛОРИСТИКА ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ В. ПІДПАЛОГО	229
<i>Ніколаєнко В.М.</i> ІСТОРІОСОФСЬКА СЕМАНТИКА ЧАСУ В РОМАНІ І. РОЗДОБУДЬКО «ЗІВ'ЯЛІ КВІТИ ВИКИДАЮТЬ»	233
<i>Огульчанська О.А.</i> СВІТ РЕЧЕЙ У ТВОРАХ І. ФРАНКА «БОРИСЛАВ СМІЄТЬСЯ» ТА «THE STARS LOOK DOWN» ВУ А. CRONIN	237
<i>Пінігіна Ю.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ І. АНДРУСЯКА В ІСТОРІЧНО-ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	241
<i>Піскунова О.Б.</i> ВИСЛОВЛЕННЯ НЕВИСЛОВЛЮВАНОВОГО: МІСТИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА	246
<i>Посадна Т.В.</i> СВІТОГЛЯДНІ ОРІЄНТИРИ ТА ЕСТЕТИЧНІ ДОМІНАНТИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХХ СТ.	250

Посохова В.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	255
Проценко О.А. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ОБРАЗУ Т. ШЕВЧЕНКА У ТВОРАХ В. ДАРДИ	259
Пуць Л.А. ТЕМАТИЧНИЙ ДІАПАЗОН ТВОРЧОСТІ І НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО	263
Ручка О.Ф., Атрошенко Г.І. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ОБРАЗУ КОШОВОГО ОТАМАНА ІВАНА СІРКА В НАРАТИВНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ	268
Сасенко Ю.В. ПОЕТИЧНО-ДУХОВНІ ПАРАМЕТРИ ТВОРІВ І. БАГМУТА	272
Сіроштан Т.В., Костенко Г.О. СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АБСТРАКТНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДАРИНИ ГНАТКО «МАЗУРЕВИЧІ.ІСТОРІЯ ОДНОГО РОДУ»)	275
Скориця Д.В., Атрошенко Г. І. СИМВОЛІКА ВОГНЮ ТА СОНЦЯ ЯК ТЕОРЕТИКО-ФОЛЬКЛОРИСТИЧНА ПРОБЛЕМА	279
Совгіра Ю.Є. ПОЕТИЧНИЙ ДОРОБОК В. РОМАНОВСЬКОГО: ТЕМАТИЧНИЙ ПОЛІФОНІЗМ ТА ПРОБЛЕМНИЙ ДІАПАЗОН	284
Таран В.В., Шарова Т.М. ХУДОЖНІ ОБРІЇ ПРОЗОВИХ ТВОРІВ Ю. ФЕДЬКОВИЧА	289
Телегін М.Е. ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ	294
Шаров С.В. ЕЛЕКТРОННІ ПІДРУЧНИКИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФІЛОЛОГА-УКРАЇНІСТА	298
Шкурко Т.Ф. ФІЛОСОФІЯ СЕРЦЯ ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ..	302
Яриш Ю.Б. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКФРАЗИСУ В АРТ-ДЕТЕКТИВІ В. ЛИСА «ГРАФІНЯ»	307

Сіроштан Т.В.

кандидат філологічних наук
доцент кафедри української мови
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Костенко Г.О.

магістрантка
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АБСТРАКТНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДАРИНИ ГНАТКО «МАЗУРЕВИЧІ. ІСТОРІЯ ОДНОГО РОДУ»)

***Анотація.** У статті вивчаються семантико-стилістичні особливості використання абстрактної лексики в сучасному художньому мовленні на матеріалі роману Дарини Гнатко «Мазуревичі. Історія одного роду». Встановлюються лексико-семантичні групи найбільш уживаних абстрактних іменників, визначаються параметри їх функціонування.*

***Ключові слова:** абстрактний іменник, абстракт, лексико-семантична група, лексичне значення.*

Людина живе не лише у Всесвіті, який її оточує, але й у символічному всесвіті, який формується завдяки її мові. Мовні знаки утворюють символічну мережу, в яку входить людський досвід [2, с. 15]. Цей досвід розгортається в процесі номінації узагальнених понять, які позначаються абстрактними іменниками.

Різноманітні аспекти абстрактної лексики у вітчизняному й зарубіжному мовознавстві були предметом вивчення багатьох учених, зокрема Л. Булаховського, І. Ковалика, Н. Медведовської, О. Микитюк, В. Німчука, З. Піскозуб, Л. Полюги, Н. Томи, І. Чепіги та ін. Лінгвістичні дослідження свідчать про доволі складну природу абстрактних слів, зумовлену широкою і різноманітною семантичною структурою таких слів [3, с. 9]. Питання про сутність семантико-стилістичних особливостей абстрактних іменників залишається дискусійним, що зумовлює актуальність пропонованої статті.

Мета дослідження полягає у визначенні функціонально-семантичної та стилістичної сутності абстрактних іменників у сучасному художньому

мовленні (на матеріалі роману Дарини Гнатко «Мазуревичі. Історія одного роду»), тобто у з'ясуванні особливостей взаємодії семантичного і стилістичного компонентів у функціонуванні абстрактної лексики.

Згідно з сучасними поглядами на абстрактне такі іменники не позначають предмети в буквальному розумінні слова, не мають конкретного матеріально-речового втілення, але називають ознаки, якості, властивості, стани, дії. Вони пов'язані з розумовою, моральною, психічною, соціально-нормативною сферами діяльності людини, позначають часові, параметричні поняття, географічні реалії, астрономічні та природні явища тощо [3, с. 36]. У художньому тексті абстрактні іменники беруть участь у створенні художніх образів.

Найбільш поширеними, на наш погляд, виявилися абстракти, пов'язані з життям людини. Вони позначають її зовнішні ознаки, наприклад: *Завжди заклопотана, затуркана життям, невеличка на зріст, Марфа Мазуревич колись була, можливо, і гарною жінкою, та важке життя по краплині геть висмоктало з неї всю **вроду** й **чарівність*** [1, с. 19]; *Вони їй надавали його досить невиразному лицю **привабливості**, якої не мав батько* [1, с. 27]; *до багатства Льохвицької була додана така **врода*** [1, с. 90] та ін.

Часто абстрактні іменники називають риси характеру, особливості поведінки, психічний стан людини: *І вже малим виявляв він успадковану від діда **жорстокість**, нещадно вбиваючи птахів ...* [1, с. 27]; *Але ж не мав... і це полишало його розуму і **спокою*** [1, с. 38]; *по очах її той зрозумів, що не довіряє вона йому, не вірить у його **порядність**, для неї він не такий, яким уявляє його її брат* [1, с. 51]; *Кинула було погляд на візка, у якому, певно, була зброя, котру Попільний за своєю **безшабашністю** не витягнув до вознища, та візок знаходився за спиною Тихона...* [1, с. 60]; *З неймовірною **витримкою** хижака він випольовував на Сою ...* [1, с. 90]; *І ця її ледь помітна **нервовість**...* [1, с. 91] тощо.

Чимало абстрактів позначають різного роду почуття, емоції, настрої людини. Часто трапляються найменування негативних почуттів, наприклад: *Здатним до жорстокості та нападів **люті**, часто видавався похмури...* [1, с. 28]; *З іншого боку, він відчував до матері якийсь своєрідний, лише йому притаманний **жаль**, і вона була чи не єдиною людиною у світі, котра викликала в нього хоч якісь світлі почуття* [1, с. 37]; *Незважаючи на те, що розуму мав дуже мало, **хитроців** у нього вистачало на п'ятьох розумних* [1, с. 37]; *Тихон з подивом зачув у її голосі щось схоже на ворожість* [1, с. 44]; *Але ж ти знаєш мій **острах** перед цією річкою, вона така могутня* [1, с. 66]; *Та це геть не заважало Тетяні мати таку **пихатість**, що вона – польська шляхетна Барбара, у дівоцтві Малевич, – зроду такої не бачила* [1, с. 67]; *Це*

велика для мене **скорбота** [1, с. 78] та ін. Нерідко абстрактні іменники з таким значенням стають основою для створення влучних метафор, наприклад: *Липкий, докучливий мокрий сніг з **упертістю** вередливої дитини сипався на землю* [1, с. 7]; *Старий лютував, **жадібність** у нім так і буяла* [1, с. 28]; *Стояла так, відчуваючи, як заповнює серце невимовний **відчай*** [1, с. 63]; *І він одразу ж відгукнувся на той шепіт **розпачу**...* [1, с. 114].

Позитивні психічні відчуття, емоції людини передаються також за допомогою абстрактів: *Та **радість** ця була недовгою* [1, с. 33]; *дворецький велично попростував углиб будинку, зоставивши Тихону сумнівне **задоволення** плентатися слідкома* [1, с. 82]; *Він то розумів, тому й поглянув на неї з такою **ніжністю**, котру випробовував у погляді своїм перед дзеркалом...* [1, с. 86]. Не є винятком і переносне вживання абстрактних іменників із таким значенням, наприклад: *Сніг, мов ураз набравшись невідомо де **хоробрості**, рясно посипався в ту мить, коли почали опускати в землю домовину Дорочки* [1, с. 14].

Назви нейтральних почуттів, емоцій людини або таких, що можуть використовуватися як з позитивним, так і з негативним значенням, спостерігаються в наступних рядках аналізованого твору: *І з кожним роком та **пристрасть** його горілчана робилася все міцнішою* [1, с. 34]; *Соню почало непокоїти недобре **передчуття*** [1, с. 71].

Назви фізичних відчуттів помітно рідше використовуються авторкою аналізованого тексту: *І у вас теж із часом вицухнеться **біль*** [1, с. 89]. Пор. також метафоричне вживання: ***Гіркотою**, невимовною **гіркотою** дрижало це слово на вустах* [1, с. 8]. Не є поширеними й найменування фізичного стану істоти: *Мов у тумані, добрів Олекса до своєї автівки, ... заплющив запалені, почервонілі від непролитих сліз, до **напівсліпоти** втомлені очі ...* [1, с. 15]; *Вона працювала так, як і до **вагітності**...* [1, с. 26] та ін.

Назви різноманітних дій, за нашими даними, активно функціонують в художньому тексті автора й переважно вживаються в прямому значенні, без емоційного забарвлення, наприклад: *А Марфа й гадки не мала про **існування** тих коштовностей ...* [1, с. 33]; *те було варто терплячого **чекання*** [1, с. 90]; *Цього разу він зненацька наскочив на неї в церкві, з незрозумілим роздратуванням обізлившись на неї за те пuste **стовбичення** перед вимальованим шматком звичайної деревини* [1, с. 94]; *боляче од **відвідан** рідних місць, боляче од згадки про **втрату** рідних людей* [1, с. 99]; *Тихон уже був майже готовим до **виходу*** [1, с. 117]. Пор. образне вживання: *А **життя** котилося далі* [1, с. 33].

Не менш поширеними в обстеженому романі виявилися назви розумової та мовленнєвої діяльності людини та їх результати. Такі іменники

часто несуть негативну або позитивну оцінку автора, наприклад: *хто його знає, тих жінок, які у них там язика, може, і на правду виповнюються прокльони їхні, усе те, чого тими дурними язиками наплетуть, відьми приховані* [1, с. 87]; *Іноді Софія йшла не до собору, а до Дніпра, і там, на березі, могла простояти, завмерши в роздумах, ще навіть довше, ніж у церкві* [1, с. 90]; *Тихон не зрозумів геть нічого з цієї плутаної балаканини, але ж одразу вслужливо схилив голову* [1, с. 96]; *вона мовчала, нічого не питаючи, то й він не поспішався до балачок* [1, с. 97]; *Це розуміння – яким же воно було простим* [1, с. 117] тощо.

Чимало інших реалій навколишнього життя також зображується за допомогою абстрактних іменників, наприклад: *Безглуздя, сором на все місто, у шістдесятих роках ніхто не кличе на похорони довгобородих тих поїв...* [1, с. 8]; *Випадковість, жахлива, трагічна випадковість, коли під колеса таксі, у котрому їхали Ольга з Дорою, несподівано кинувся якийсь прибудний триклятий кіт* [1, с. 10]; *на кладовищі запанувала благословенна для Олекси тиша, похмуру урочистість котрої лише час від часу порушували пронизливі вигуки чорних воронів* [1, с. 10]; *Щоправда, після похорону дружини та доньки з попом він не сумнівався, що будуть неприємності...* [1, с. 15]; *вона говорила правду* [1, с. 19]; *Чи ж то пияцтво Уласа так вплинуло...* [1, с. 33]; *чоловік може привести родину до зубожіння...* [1, с. 34]; *Навіть малим мав мрії лиш про власну заможність* [1, с. 34] та ін.

Таким чином, обстежений матеріал доводить, що абстрактна лексика пронизує всі сфери життя людини. В аналізованому романі найбільш поширеними виявилися абстракти таких лексико-семантичних груп: назви почуттів та емоцій людини, найменування рис характеру та особливостей поведінки, назви дій. Виявлені абстрактні іменники беруть активну участь у створенні художніх образів. Найчастіше вони трапляються в структурі метафори. Дослідження переконує, що абстрактні слова підпорядковані змісту та жанровій належності твору Дарини Гнатко. Вони виконують функції увиразнення тексту, урізноманітнення мови, підсилення та негативної або позитивної оцінки.

Література

1. Гнатко Д. Мазуревичі. Історія одного роду: роман. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 336 с.
2. Кассирер Э. Философия символических форм. М., СПб: Ун. книга, 2002. 272 с.
3. Тома Н. М. Семантико-стилістичні параметри функціонування

абстрактної лексики у творах Петра Могили : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Києво-Могилянська академія. Київ, 2011. 227 с.

Скориця Д.В.

студентка IV курсу

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Атрошенко Г.І.

кандидат філологічних наук

*доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

СИМВОЛІКА ВОГНЮ ТА СОНЦЯ ЯК ТЕОРЕТИКО- ФОЛЬКЛОРИСТИЧНА ПРОБЛЕМА

***Анотація.** У статті подаються основні етапи наукової думки про образи-символи як національні одиниці. Наголошується на необхідності вивчення системи символічного відображення світу в українському фольклорі, на відсутності праць про образи сонця та вогню як виразників усталеного символічного значення, сформованого та закріпленого протягом століть у легендах та переказах Нижньої Наддніпрянщини, простежується розвиток світогляду, образного мислення народу відповідного регіону.*

***Ключові слова:** фольклор, фольклористика, інтерпретація, символіка, первісна символічна система.*

Кожний народ має фольклорний спадок, в якому закодована його праісторія. І сучасна людина, занурюючись у фольклорні глибини, має змогу відкрити далекий світ пращурів, збагнути їхній світогляд.

Українці – народ із глибокою самобутньою культурою. Особливої актуальності набуває нині проблема вивчення первісної символічної системи українського етносу, її виникнення та розвитку, адже вона «належить до найдавніших і найбагатших систем традиційної культури на планеті» [8, с. 240]. Фольклорний матеріал, зокрема легенди і перекази нашого краю, Нижньої Наддніпрянщини, репрезентує систему поглядів на людину і світ, його вивчення дозволяє зробити крок до розуміння ментальних особливостей нашого народу, а, отже, і до заглиблення у психоестетичний генофонд української нації [2].